

Xiphydria (Latreille, 1803)

Pieter van Breugel

In mijn omgeving in Veghel heb ik tot nu toe drie soorten kameelhalshoutwespen van het genus *Xiphydria* gevonden. De rode kameelhalshoutwesp *Xiphydria prolongata* was daarvan de eerste die ik op afstervende dunne wilgenstammetjes aantrof (Fig. 1). Er werden eitjes afgezet.

Figuur 1. *Xiphydria prolongata* ♀ borend in afstervende wilgentak (05-07-2008). Foto Pieter van Breugel.

Op een niet vitale jonge els ontdekte ik jaren daarna een paar exemplaren van de gewone kameelhalshoutwesp *X. camelus* die ook aan het leggen waren (Fig. 2). Op de voet gevolgd door de sluipwesp *Aulacus striatus* (Fig. 3).

Op 8 augustus 2021 zat in de insectentuin in Veghel een nogal grote vrouwelijke *Xiphydria* op me te wachten op uitgebloeide peen. Ik kende de twee eerder genoemde soorten al en wist meteen dat dit een derde, voor mij nieuwe, soort moest zijn. Waarneming.nl gaf met 63% zekerheid aan dat het *Xiphydria camelus* zou zijn. Mooi fout dus. Ik was er al snel achter, via

plaatjes kijken op het internet, dat het de eikenkameelhalshoutwesp *Xiphydria longicollis* betrof (Fig. 4, 5). Maar voor een definitieve bevestiging schakelde ik Ad Mol in. Die was opgetogen over mijn vondst en bevestigde de naam die ik er aan had toegekend.

Figuur 2. *Xiphydria camelus* ♀ boort in een afstervende jonge els (23-05-2019). Foto Pieter van Breugel.

Figuur 3. *Aulacus striatus* ♀ volgt *Xiphydria camelus* op de voet (23-05-2019). Foto Pieter van Breugel.

Juist omdat ik zeker wist dat het een uitzonderlijke soort was, had ik de wesp meegenomen naar huis om er enkele foto's van te maken. Het eerste wat Ad vroeg was dan ook of ik het beestje nog had. Toen ik dat kon bevestigen werd meteen de afspraak gemaakt dat hij het de volgende dag zou komen ophalen. In zijn grote collectie Symphyta ontbrak namelijk deze soort nog.

En zo brachten Ad en zijn echtgenote Tineke Cramer samen met mij de volgende middag door in de insectentuin op zoek naar nog een exemplaar. Maar niks te vinden natuurlijk. Toeval zit nooit op dezelfde plek. Alles bij elkaar was het een nogal bladwesparme middag met vondsten van drie algemene soorten.

Figuur 4. *Xiphydria longicollis* ♀ lateraal (11-08-2021). Foto Pieter van Breugel.

Figuur 5. *Xiphydria longicollis* ♀ dorsaal (11-08-2021). Foto Pieter van Breugel.

Toch ging Ad verrijkt naar huis, waar Tineke het diertje nog eens uitgebreid kon fotograferen. Ad publiceerde in 2020 (Mol 2020) een overzicht en determinatietabel van de *Xiphydria*-soorten naar aanleiding van de voor ons land eerste melding van deze soort in 2020. Ook de levenswijze komt uitvoerig aan bod, waarbij de overdracht van schimmels op het te consumeren hout waarschijnlijk een belangrijke rol speelt. *Xiphydria longicollis* wordt als polyfaag gemeld op een aantal loofbomen waaronder eik, iep en esdoorn. Daarmee vormt deze soort een uitzondering omdat er kennelijk een voorkeur is voor hardhoutsoorten, wat bij de andere soorten niet het geval is. Dus

Hymenopteristen kijk uit naar deze nog zeldzame soort, liefst leggend. En determineer dan de plant waarin de eitjes terecht komen. Waarneming.nl toont een sterke toename van het aantal meldingen van elk van de drie hier genoemde *Xiphydria*-soorten in de laatste paar jaren, hoewel van *X. longicollis* nog maar ruim een handvol vondsten zijn opgenomen. De vierde soort, *Xiphydria betulae*, piekt in sommige jaren en is dan snel weer onvindbaar. Of dit allemaal waarnemerseffecten zijn is moeilijk vast te stellen *). Nog vele dagen heb ik enkele uren in die tuin doorgebracht, maar een zus of broer van die eerste en dus nog enige *Xiphydria longicollis* ♀ vond ik niet. Volgend jaar nieuwe kansen.

Literatuur

Mol, A.W.M., 2020. De eikenkameelhalshoutwesp *Xiphydria longicollis* in Nederland (Hymenoptera: Xiphydriidae). - Nederlandse Faunistische Mededelingen 55: 1-10.

Summary

A female specimen of the woodwasp *Xiphydria longicollis*, which is rare in the Netherlands, was found in an insect garden in Veghel (North Brabant). A species that, in contrast to other *Xiphydria* species, prefers various hardwoods such as oak, maple and elm. Ad Mol, the Dutch expert in the field of Symphyta, was able to add this specimen to his collection.

*) Opmerking redactielid Fons Verheyde

Volgt de trend van Siricidae en andere boomgebonden soorten; zie ook https://www.researchgate.net/publication/347521712_Parasitaire_wespen_als_biodiversiteitsindicatoren_Parasitoid_wasps_as_bioindicators_Hymenoptera_Siricidae_Ichneumonidae_Ibaliidae.